

IZSAKHÁR, FOLYTATÁS

GION NÁNDOR

Apánk talán sohasem álmodott. Vagy ha álmodott is, mindig azt álmodta, amire szüksége volt, tervezgette és kigondolta az álmait, amikor lassan ballagott a barmok után, amikor nyárfavesszőket, mogyoróvesszőket és gesztenyefavesszőket hántolt csíkosra, amikor külön választá a nyájból a tarka és csíkos lábú kosokat, és amikor felgördíté a követ a kút nyílásától, hogy éltető, friss vizet adjon barmainak. Aztán, ha eljött az ideje, elmondta álmait, szemeit az égnek fordította, és érces hangon szólt, Isten Angyalát hívta tanúskodásra, és mi hallani véltük, hogy Isten Angyala igazat ad neki, ő pedig lehajtá fejét, és a homokba suttogott, és mi látni véltük, hogy a sárga homokszemek csillogni kezdenek szavaitól. Egyszer forgószél kerekedett apánk szavai nyomán, felröppentek a csillogó homokszemek, és a földből egy csontváz fehér ujja meredt elő...

Féltünk apánktól, ha beszélni kezdett, de ilyenkor szerettük is őt, én is szerettem őt, mert akkor még azt hittem, hogy valóban álmodni szokott. Mert szépen tudott beszélni, ő, milyen szépen! A kősziklák meglágyultak szavaitól, és ellenségei, akik gyilokkal törtek rá, a keblükre ölelték őt. Keblére ölelte őt Lábán, akinek csak satnya barmai maradtak, mert apánk elhajtotta a kövéreket, a lehántott vesszők előtt fogant tarkákat és csíkos lábúakat. Keblére ölelte őt Ézsau, akitől apánk elorozta az elsőszülöttséget, és aki sereggel jött elibénk, amikor a csíkos lábú barmokat hajtottuk el, minél messzebb. Lábán földjétől, Izsák földjére. És apánk akkor a földre

borult a testvére előtt, és a homokba fúrta az arcát, úgy esedezett bocsánatért, akkor is szerettem őt, mert megálázkodott, de akkor már kételkedtem benne, hogy igazán álmodott-e valaha is. Mert hétszer borult arca a bátyja előtt, és megint nagyon, nagyon szépen beszélt. De nemcsak ezért kezdtem kételkedni.

Hanem, mert akkor ott, a gyöngö szemű, kiszikkadt anyám mögött leleselkedve, a két testvér találkozását figyelve, hirtelen eszembe jutott az a csontváz, amelyik egyszer fehér ujját kidugta a homokból. Mert én kiástam azt a csontvázat a sírjából, a két kezemmel vájtam ki a homokból, és láttam, hogy egy kőoszlopnak dőlve állt ott, az oszlop megroppant már, de a csontváz megmaradt a helyén, üres szemgödrei az éjszaka csillagait hívták, a felkelő napot is odacsalták.

Apánkat sohasem láttam oszlopnak dőlve állni és messzire nézni, és bizonyosan tudtam, hogy nem így fog meghalni. Hétszer arca borult a testvérbátyja előtt, és szép szavakat mormolt, melyektől még a kősziklák is meglágyultak volna. Akkor kezdtem kételkedni. Már nem rettegettem a két testvér találkozását, messze elnéztem felettük, és láttam, hogy a távolban, szétszéledt barmaik nyomában nagy, fehér madarak szállnak le megpihenni. Apánk nem látta a madarakat, akkor borult le hetedszer a homokba . . .

Később, sokkal később, amikor a reszkető, haldokló aggastyán az áldását osztogatta fiainak, én tudtam, hogy nincs joga engem megáldania. „Izsakhár erős csontú számár, a karám közt heverész”, recsegte felém a haldokló vénember, és én akkor gyűlöltem őt. Én nem kértem áldását. Mert ő talán sohasem álmodott.

M. Holló Jánost általában elálmosította az írás. Tűnődve forgatta a teleírt papírlapokat, itt-ott beleolvasott az Izsakháról szóló regény frissen elkészült részletébe, aztán félretolta maga elől a papírokat, és elhatározta, hogy a folytatásban néhányszor visszatér még a pihenni leszálló, nagy, fehér madarakra. Egy pillanatra felötlött benne, hogy átnézhetné Brehm harmadik kötetét, amely a madarokról szól, de álmos volt, Brehmet másnapra halasztotta, helyett tör-

kölypálinkát töltött egy vizespohárba, kihörpintette, és lefeküdt aludni, mert már későre járt, éjfél is elmúlt.

Azon az éjszakán furcsa álmot látott M. H. János. Madarokról álmodott, de nem nagy, fehér madarokról. Azt álmodta, hogy egy ritkás erdő szélén sétálgat, amikor hirtelen fülrepszó rikácsolást hall az erdő belsejéből. Befut az erdőbe, a hangok irányába, és akkor egy magas fa lombjai között öklömnyi, csúnya madarat lát; a csúnya madár a fészken ül, puha tollát felborzolja, rikácsol dühösen lefelé, lent pedig négy hatalmas, pulyka nagyságú, már tolasodó madárfióka tápázkodik fel az avarból, és egymást túlkiabálva feleselnek vissza a fészken ülő kis madárnak, de közben azért látszik rajtuk, hogy rettenetesen meg vannak ijedve. M. H. J. egyből megérti, hogy a kis, csúnya madár végre rájött, hogy eddig idegen fiókákat táplált és melengetett a fészkeben, és most lelököste őket a fáról; innen a dühös, méltatlankodó hangzavar. Emberek futnak be az erdőbe, férfiak és nők, csodálkozva bámulják a lármázó madarakat, aztán M. H. J. legnagyobb elképedésére a négy hatalmas madárfiókát veszik pártfogásukba, dédelgetik, simogatják őket, és gorombaságokat kiabálnak felfelé a fára. M. H. J. tudja, hogy a fészken ülő kis madárnak van igaza, az ő pártjára áll, próbálja megmagyarázni az embereknek, hogy mi is történt voltaképpen, de senki sem hallgat rá. Erre elhatározza, hogy felmegy a fára, hogy megnyugtassa és megvigasztalja az öklömnyi madarat: neki-rugaszkodik a fa törzsének, mászni kezd felfelé, de félúton szemetes-kannák csörömpölését hallja . . .

M. H. J. felriadt. Kint világosodott már, a bérház előtt szemetes-kannák zörögtek, M. H. J. tudta, hogy a gömbölyű karú, szép asszony kotorászik a szemetes-kannákban, a száraz kenyérdarabokat gyűjti disznainak. M. H. J. kiugrott ágyából, de most nem ment az ablakhoz, mint máskor, ha a szemétben kutató asszony felébresztette. Furcsa álmán gondolkozott, a fészken ülő, csúnya kis madáron és a földre szórt fiókákon, amik emlékezeté szerint a fent maradt kis madárnál is rondábbak voltak, és amik, megítélése szerint, csakis kakukkfiókák lehettek, csak hogy az álom óriásira növesztette őket. Levette a polcról Brehm harmadik kötetét, és kikereste a kakukkokról szóló részt. Figyelmesen végigolvasta, és csalódottan vette tudomásul, hogy a ravasz kakukk nagyon megfontoltan csupán egyetlen tojását csempészi egy-egy kis költőmadár fészkébe, tekintettel, hogy a kikelt kakukkfióka — miután természetesen kiszórja az egész fészekaljat —, egymaga is annyit zabál, hogy a

nevelőszülők alig győzik teletömni. Két kakukkfiókát nyilván fel sem tudnának nevelni. Négy kakukkfióka egy fészekben pedig képzelenség. Álmában tehát nem kakukkfiókákat látott. Kedvetlenül vette tudomásul, hogy Brehm nem ad magyarázatot furcsa álmára.

Fogta a színházi látcsövet, és az ablakhoz sétált. Lent az asszony még mindig a szemeteskannákkal zörgött, M. H. J. rászegte a látcsövet, látta, hogy az asszony zsákja már félig van kenyérdarabokkal. Az asszony mögött verebek ugráltak, hulladékot csipegettek a földről, M. H. J. alaposan megnézte a verebeket is: valamennyien sötétszürkék, majdnem feketék voltak, csúnyák voltak most kora reggel, de egyáltalán nem hasonlítottak az álmában látott rikácsoló, csúnya madárra.

A szemközi épület ötödik emeletéről a Vadász is az asszonyt és talán a verebeket figyelte nagy, katonai távcsövével. Néhányszor rövid időre M. H. J. felé fordult a katonai távcső, és M. H. J. úgy gondolta, illene üdvözölni a Vadászt, jó reggelt kívánni neki. Papírlapot vett elő — már az éjjel egész csomó papírlapot készített az ablakpárkányra, hogy napközben minél zavartalanabban értekezessen a Vadással —, töprengve rágcsálta a golyóstoll végét, és közben meggondolta magát, jó reggelt helyett azt írta fel nagy betűkkel:

FEKETÉK A VEREBEK.

Felemelte a papírlapot, a Vadász elolvasta, a katonai látcső eltűnt a szemközi ablakból, majd kisvártatva megjelent a válasz:

SZMOG.

A Vadász ma reggel sincs túlságosan beszédes kedvében, gondolta M. H. J., és maga sem tudta miért, egyszerre ingerült lett. Rosszkedvűen nézegette a verebeket, a kenyérdarabokat gyűjtögető asszonyt, és a két bérház közé ékelődött áruház lapos, kátrányos tejét. Újabb papírlapot vett elő, és felírta:

OLYAN FEKETÉK,

MINTHA

KÁTRÁNYBAN FÜRODNÉNEK.

A Vadász unottan megint azt válaszolta:

SZMOG.

M. H. J. azonban nem hagyta ennyiben a dolgot. Most már a verebekre is haragudott:

FEKETÉK ÉS CSÚNYÁK,

SZEMETET ESZNEK.

A nagy katonai távcső ezt elolvastva lassan eltűnt az ablakból.

M. H. J.-nek elég sokáig kellett várnia, mire választ kapott. A Vadász válasza meglepően hosszú volt:

A VERÉB IGAZI MINDENEVŐ
S ÍGY MINDEN IRÁNT ÉRDEKLŐDIK,
S MÁR EZÉRT IS OKOS.

M. H. J. a kis színházi látcsővel alig tudta kibetűzni a hosszú mondatot. Amikor elolvasta, gyanakodva visszahátrált a szoba közepére, letette a látcsövet, és kezébe vette Brehm harmadik kötetét. Fellapozta a verebeknél a 444-ik oldalon, és olvasni kezdte. Gyorsan megtalálta a Vadász mondatát, a 445-ik oldal elején. Elégedetten másolta ki a soron következő mondatot:

A LÉGYKAPÓK MELLETT
A VEREBEK FOGDOSSÁK
A HAZAI MADARAK KÖZÜL
A LEGTOBB LEPKÉ'T.

Egyszer még verset fogok írni a Vadásznak, gondolta M. H. J., és mosolyogva az ablakhoz vitte a papírlapot. A Vadász elolvasta, és szégyenkezve visszavonult. Legalábbis M. H. J. úgy vélte, hogy szégyenkezve vonult vissza. Mert a válasz most még tovább késett, és ezúttal nagyon kurtán hangzott:

IGEN.

M. H. J. nem akarta túlságosan megsérteni a Vadászt, ezért újabb beszélgetést kezdeményezett:

VAJON AZ ÉNEKESMADARAK MEGFEKETEDNEK-E A VÁROSBAN?

A Vadász gyorsan helyrezökkent, ismét a régi volt:

IGEN.

— Hát nem — dünnyögte a távcsőnek M. H. J., és felírta:

NEM!

Azzal hátat fordított az ablaknak, a fürdőszobába ment, megmosta az arcát, aztán magára kapkodta ruháit, és lerohant a negyedik emeletről.

Éppen időben érkezett a szemeteskannához, a gömbölyű karú, szép asszony már elmenőben volt, a kenyérdarabokkal megtömött zsákot a vállára vette. De lecsúsztatta a földre a zsákot, amikor meglátta M. H. J.-t, kedvesen mosolygott, mint előző reggel is, amikor a színházi látcsövet ajándékozta M. H. J.-nek.

— Azt hittem, ma nem jön le — mondta. — Láttam, hogy fentről, az ablakból papírdarabokat mutogat, de nem tudtam elolvasni, hogy mit írt rájuk.

— Nem magának mutogattam, hanem a Vadásznak — mondta M. H. J. kissé kifulladásra a rohanástól. — De most...

— Ki az a Vadász? — kérdezte az asszony.

— A szemközti épületben lakik — mutatott M. H. J. a másik bérházra. — Neki katonai távcsöve van, nekem pedig tegnap óta színházi látcsövem van, így aztán papírlapok segítségével mindenféléről elbeszélgethetünk. Felírjuk egymásnak, amit mondani akarunk.

— Azelőtt hogyan beszélgettek?

— Sehogy — mondta M. H. J. — Nekem csak tegnap óta van színházi látcsövem, hiszen tudja.

— Nemcsak látcsövekkel lehet beszélgetni — jegyezte meg az asszony.

— Ez igaz — hagyta rá M. H. J.

— Átmehetne hozzá, és beszélgethették normálisan is.

— Nem mehetek át hozzá — mondta M. H. J. —, hiszen nem ismerem az illetőt.

— Akkor honnan tudja az illetőről, hogy vadász? — kérdezte még mindig mosolyogva az asszony, de mosolya mögött M. H. J. most valami zsiros ravasztságot vélt felfedezni.

M. H. J. széttárta karjait:

— Mi más lehetne, mint vadász?

— Akármi — vágta rá az asszony.

— Dehogyan lehet akármi — tiltakozott M. H. J. — Csakis vadász lehet az illető. Katonai távcsöve van. A vadászoknak nagy szükségük van katonai távcsőre.

— Hát lehet... — mondta bizonytalanul az asszony. — Én azért a maga helyében átmennék hozzá, és beszélgetnék vele normálisan is.

— De akkor mit csinálnék a színházi látcsővel? — kérdezte M. H. J.

— Hát...

— És mit csinálna a Vadász a katonai távcsővel?

— Nem tudom — mondta még mindig mosolyogva az asszony, de mosolya mögött M. H. J. most valami enyhe fáradtságot vélt felfedezni.

M. H. J. ismét széttárta karjait, és azt mondta:

— Hát erről van szó.

A gömbölyű karú, szép asszony azonban még nem hagyta magát. Azt mondta:

— Nem jó vége lesz ennek, ha folyton a látcsővel nézelődik. Sohasem fogja befejezni a regényét, arról a...

— Izsakhárról.

— Igen. Izsakhárról.

— Be fogom fejezni — mondta magabiztosan M. H. J. — Az éjszaka is írtam.

— Szeretném, ha befejezné — mosolygott kedvesen az asszony.

— Be fogom fejezni — bizonygatta tovább M. H. J. — Befejezem, és akkor odaadom magának, hogy elolvassa.

— Mostanában ritkán szoktam olvasni — szabadkozott az asszony. — Nincs időm...

— Izsakhárt el kell olvasnia — mondta M. H. J. aztán ravaszul hozzáfűzte: — Én pedig majd elmegyek egyszer látogatóba magához. Tegnap azt mondta, hogy szép kertés házban lakik a város szélén.

— Igen — mondta büszkén az asszony. — Szép nagy házunk van.

— Gyümölcsfák vannak a kertben?

— Természetesen.

— És énekesmadarak? — kérdezte M. H. J.

Az asszony elgondolkozott egy kicsit, aztán megrázta a fejét.

— Nem tudom. Őszintén szólva, nem tudom. Nincs időm...

— Énekesmadarakat kell telepíteni a kertbe — mondta parancsolóan M. H. J.. — Ez nagyon fontos.

— Miért?

— Megfigyelhetnénk, hogy változik-e a színük.

— Miért változna a színük?

— A verebeknek is megváltozott a színük — mutatott M. H. J. a hulladékot csipegető csúnya verebekre. — Lassanként megfekednek, nézze meg.

Az asszony megnézte a piszkosszürke verebeket, és azt mondta:

— Nem hiszem, hogy valaha is lesz időm énekesmadarakat megfigyelni.

— Nemcsak erről van szó — magyarázta lelkesen M. H. J. — Az énekesmadarak felbecsülhetetlen hasznót jelentenek a kertekben. Megtisztogatják a gyümölcsfákat a férgektől, minek következtében a gyümölcsfák gyorsabban fejlődnek és minden évben rengeteg gyümölcsöt teremnek.

— Mi permetezzük a gyümölcsfákat — óvatoskodott még mindig az asszony.

— Az nem elég — torkolta le M. H. J. — Énekesmadarak kel-
lenek. Tudom is, hogy milyen énekesmadarak.

— Milyenek?

— Fakusz és csuszka.

— Őszintén szólva egyikről sem tudok semmit — vallotta be az
asszony, és most megint fáradtnak látszott.

M. H. J. viszont mindent tudott a fakuszcáról és a csuszkáról, amit
csak Brehmből megtanulhatott. Rákezdte:

— A fakusz erős csőrű, cinege nagyságú kis madár, amely a fá-
kon és az ágakon felfelé kúszik, és szorgalmasan pusztítja a kárté-
kony férgeket, lepkéket és lárvákat. Erős csőrével még a kéreg alatt
is megtisztogatja a fákat. Egyébként odúlakó.

— És a csuszka?

— Nagyjából ugyanez, de ő a fákon lefelé kúszik.

— Szintén nagyon hasznos?

— Szintén nagyon hasznos. Egy fakuszcópár és egy csuszkópár hi-
hetetlenül fellendíti a gyümölcstermést.

— Így is szépen teremnek a gyümölcsfáink — mondta az asz-
zony. — Valamelyik reggel majd hozok magának őszibarackot.

— Köszönöm — mondta idegesen M. H. J. — Előre is köszö-
nöm az őszibarackot. De a kertben okvetlenül énekesmadarakat
kell telepíteni.

— Hogyan?

— Mesterséges odúkkal. A fakusz is, a csuszka is odúlakó, mes-
terséges odúkkal meg lehet őket telepíteni. M. H. J. gyorsan beszélt,
nem hagyta az asszonyt szóhoz jutni: — Majd én elkészítem az
odúkat, bízsa csak rám. Száldeszkből készíték megfelelő röpní-
lású odúkat, elhelyezzük őket a kertbe, a madarak ősszel és télen
majd behúzódnak oda a hideg elől, tavasszal pedig fészket raknak
bennük, kikeltik fiókáikat és közben megtisztítják a gyümölcsfákat
a kártékony férgektől.

— Hát, esetleg . . .

— Meg van beszélve — szögezte le M. H. J. — Magának lesz
a legszebb kertje az egész városban. Böven termő gyümölcsfák kö-
zött sétálhat még akkor is, ha körülötte csupa ronda bérházak lesz-
nek. Mert bizonyára arrafelé is építenek majd bérházakat.

— Már is építkeznek — mondta az asszony. — Kotrógépek dol-
goznak a közelünkben, hatalmas meszesgödöröket vájnak.

— Na látja — emelte fel a kezét M. H. J.

— Tegnap egy csontvázat találtak a földben — mondta az asszony.

— Igen?

— Igen. Egy ülő csontvázat.

M. H. J. felemelt keze remegni kezdett. Majdnem rémülten bámult az asszonyra, és dadogva érdeklődött:

— Mi... mit? Ülő csontvázat? Hol?

— A házunk közelében, az aszfaltút mellett — mondta az asszony. — Nagyon furcsa csontváz. Még a rendőrségről is kijöttek megvizsgálni.

— Ott van még az a csontváz? — kérdezte remegve M. H. J.

— Ott van. A rendőrség nem engedi, hogy hozzányúljanak.

— Meg lehet nézni?

— Azt hiszem, meg lehet nézni — mondta az asszony. — Csak nem szabad hozzányúlni.

— Mennem kell — mondta M. H. J. — Még ma megnézem azt a csontvázat.

— Én is megyek — mondta az asszony. — Be kell áztatnom a kenyérdarabokat a disznóknak.

— Holnap reggel ismét lejövök — búcsúzott M. H. J. — Ha találna valamit...

— Várjon — mondta az asszony. — Ma is félretettem magának valamit.

Kibontotta zsákját, és egy kis rózsaszínű gumimacskát vett elő. A gumimacskának lyukas volt a feje, és hangosan szusszant egyet, amikor az asszony megszorította.

— Szüksége van rá? — kérdezte, majd mentegetőzve hozzáfűzte: — Ma csak ezt találtam. Nem találhatok mindennap látcsövet.

— Szükségem van rá? — mondta M. H. J., és átvette a lyukas fejű gumimacskát. — Sohasem volt még ilyen lyukas fejű gumimacskám.

Szórakozottan forgatta a kezében, és egyáltalán nem tetszett neki a gumimacska. Nem tetszett neki, mert a gumimacskának egyáltalán nem macskaszerű, hanem tömött bajusza volt. M. H. J. egyik ismerősének, egy Vincer Lóránt nevű alattomos, izgága és pisze orrú nyikhajnak volt ilyen tömött bajusza. M. H. J. tiszta szívből megvetette és utálta V. Lórántot, ezzel együtt utálta a pisze orral párosuló tömött bajuszt is. Érthető hát, hogy a lyukas fejű gumimacskát természetes pisze orrával és természetellenes tömött bajuszával rendkívül ellenszenvesnek találta. Mégis jó képet vágott a gumi-

macskához, csak azt kérdezte meg a gömbölyű karú, szép asszonytól:

— Miért van lyuk a fején?

— Fogkefét lehet bele tenni — mondta az asszony. — Fürdőszobákban láttam már ilyen gumimacskákat.

— Én majd golyóstollat teszek a fejébe — mondta M. H. J., és türelmetlenül hátra lépett.

— Jó — nevetett rá az asszony, és vállára vette zsákját.

M. H. J. rohant vissza negyedikemeleti lakásába. Bevágta maga mögött az ajtót, a lyukas fejű gumimacskát az asztalra dobta, az Izsakhárról szóló regény kéziratának tetejére, aztán az ablakhoz ment, és remegő kézzel felírta egy papírlapra:

A VÁROS SZÉLÉN

EGY FURCSA CSONTVÁZAT TALÁLTAK

A MUNKÁSOK.

Magasba emelte a papírlapot, még mindig remegett a keze, a Vadász azonban így is szépen el tudta olvasni nagy, katonai távcsövével. Egykedvűen csak annyit írt vissza:

IGEN?

M. H. J. gyorsan megmagyarázta:

EGY ÜLŐ CSONTVÁZAT.

A Vadász megint csak az előző lapot mutatta vissza:

IGEN?

M. H. J. mindenáron szeretne volna felrészni a Vadászt:

MEG KELLENE NÉZNI!!

De a Vadász erre csak azt kérdezte:

MINEK?

— Dögölj meg — mondta M. H. J., és most mérhetetlenül gyűlölte a Vadászt.

Félrelökte a kis színházi látcsövet, nem nézett többé a Vadász felé, még a bérházakból előbukkanó, munkába siető emberek sem érdekeltek. Fáradtan rákönyökölt az ablakpárkányra, és az ülő csontvázat próbálta elképzelni. Soha életében nem látott még ülő csontvázat, okvetlenül meg kell néznie a nap folyamán. Egy ülő csontváz sok mindent elárulhat az embernek. Bizonyára hatalmas csontváz, gondolta M. H. J., éppen azért látszik hatalmasnak, mert ül...

— Lehet, hogy ma meghempergetünk valakit a kátrányban — hallatszott letről.

A kátrányozó munkások érkeztek meg az épülő áruházhhoz. M.

H. J. nem látta őket, még nem mentek fel a tetőre, az áruház túloldalán álltak, de látatlanból is jól tudta, hogy a Beszédes Kátrányozó méltatlankodik:

— Vagy aláírjuk, vagy meghempergetünk valakit a kátrányban. Még nem tudom. Majd meglátjuk.

— Mások is aláírták — csillapította a társa, de az csak hajtogatta a magáét.

— Jobban szeretem, ha üres papírt hoznak elébem és megbeszélnek velem, hogy mit írjanak rá. Utána kérjék az aláírást. Így szoktam meg. Ha nem így csinálják, megeshet, hogy valaki meghempereg a kátrányban...

Talán szólni kellene a kátrányozóknak az ülő csontvázról, gondolta M. H. János. Őket talán érdekelné.

De aztán mégsem szólt nekik, nem is várta meg, hogy felmenjenek az áruház tetejére. Becsukta az ablakot, az asztalhoz ült, kezébe vette a gumimacskát, és a tömött bajuszra három vékony, fekete bajuszszálat húzott. Így már sokkal rokonszenvesebb volt a rózsaszínű gumimacska. M. Holló János is megnyugodott valamelyest. Keze alig remegett már, amikor a gumimacska lyukas fejébe tűzte a golyóstollát.